

ΟΡΙΣΜΟΙ: ΚΡΗΤΙΚΟ-ΠΟΝΤΙΑΚΟ

Κρητική Πολιτεία

Το νέο πολιτικό σχήμα που ονομάστηκε Κρητική Πολιτεία ιδρύθηκε στις **9 Δεκεμβρίου του 1898**, όταν ο εντολοδόχος των Μεγάλων Δυνάμεων, **πρίγκιπας Γεώργιος** ανέλαβε τα καθήκοντά του ως **Ύπατος Αρμοστής**. Εκείνη την ημέρα ο Γάλλος Ναύαρχος Ποτιτιέ παρέδωσε επίσημα στον Γεώργιο τη διοίκηση της Κρήτης. Η **κρητική σημαία** υψώθηκε στο φρούριο του **Φιρκά** ενώ η **τουρκική** διατηρήθηκε μόνο στο φρούριο της **Σούδας** ως τελευταίο σύμβολο της τουρκικής επικυριαρχίας στην Κρήτη. Το νησί τέθηκε υπό διεθνή προστασία.

Σύνταγμα Κρητικής Πολιτείας

Το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας συντάχθηκε κατά το πρότυπο του ισχύοντος τότε ελληνικού Συντάγματος, αφού **εγκρίθηκε** από το **Συμβούλιο των Προστατίδων Δυνάμεων** στη **Ρώμη**. Τέθηκε αμέσως σε εφαρμογή. Για την εκπόνησή του εργάστηκε μία **16μελής Επιτροπή** από **12 χριστιανούς** και **4 μουσουλμάνους**.

Κρητική Συνέλευση

Μετά τη συγκρότηση της Κρητικής Πολιτείας και την εγκατάσταση του πρίγκιπα Γεωργίου ως Ύπατου Αρμοστή στην Κρήτη, δημοσιεύτηκε το πρώτο σημαντικό διάταγμα "Περί συγκροτήσεως της Κρητικής Συνελεύσεως" και αμέσως προκηρύχθηκαν εκλογές για την ανάδειξη πληρεξουσίων. Στις εκλογές αυτές αναδείχθηκαν **138 χριστιανοί** και **50 μουσουλμάνοι** πληρεξούσιοι και η Κρητική Βουλή άρχισε τις εργασίες της στις **8 Φεβρουαρίου 1899**.

Οργανικός Νόμος

Ο Οργανικός Νόμος του **1900** έδωσε λύση σε ακανθώδη εκκλησιαστικά ζητήματα όπως ήταν η σχέση της Εκκλησίας της Κρήτης με το **Οικουμενικό Πατριαρχείο** και η **εκλογή Μητροπολίτη** και **Επισκόπων**. Το βασικό σχήμα που ισχύει με μικρές τροποποιήσεις έως σήμερα, είναι ένα καθεστώς ημιαυτόνομης Εκκλησίας, της οποίας ο **Προκαθήμενος** εκλέγεται από το **Οικουμενικό Πατριαρχείο** και η **Κρητική Πολιτεία** εκδίδει το **Διάταγμα της αναγνώρισης και εγκατάστασής του**.

Ηνωμένη Αντιπολίτευσις

Η "Ηνωμένη Αντιπολίτευσις" σχηματίστηκε γύρω από τον Βενιζέλο από όσους ήταν δυσαρεστημένοι από την **αυταρχική πολιτική** του **Πρίγκιπα Γεώργιου**, ιδίως μετά την απόλυση του Βενιζέλου από το αξίωμα του υπουργού Δικαιοσύνης (18-3-1901). Έμπιστοι συνεργάτες του Ε. Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μία τριανδρία που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον πρίγκιπα και να κηρύξει το 1905 την επανάσταση στο Θέρισο.

Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης

Η "Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης" οργανώθηκε τον **Μάρτιο του 1905** στο **Θέρισο** με πρόεδρο τον Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τον **Κ. Φούμη** και **Κ. Μάνο**. Η κυβέρνηση προέβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα "Το Θέρισο".

Ροπαλοφόροι

Ροπαλοφόροι αποκαλούνταν από τους επαναστάτες του Θέρισου (1905) αυτοί που αποτελούσαν το "**Σώμα δημοφρουρών**" που ίδρυσε η Κρητική Βουλή η οποία ενεργούσε με τις εντολές του **αρμοστειακού** περιβάλλοντος, αφού δεν υπήρχε τότε αντιπολίτευση.

Συμφωνία στις Μουρνιές Κυδωνίας

Ως αποτέλεσμα της επανάστασης στο Θέρισο, στο Μοναστήρι των Μουρνιών Κυδωνίας υπογράφηκε συμφωνία από τον Ε. Βενιζέλο και τις Μεγάλες Δυνάμεις στις **2 Νοεμβρίου 1905**. Εξασφαλίστηκε **γενική αμνηστία** και οι Μ. Δυνάμεις δεσμεύτηκαν να επεξεργαστούν έναν **χάρτη νέων παραχωρήσεων στον κρητικό λαό**, αρνούμενες πάντως να επιτρέψουν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

Κρητική Πολιτοφυλακή

Το **1907** οργανώθηκε για πρώτη φορά η Πολιτοφυλακή της Κρήτης, δηλαδή ο **πρώτος στρατός** του νησιού που εξελίχθηκε σε αξιόλογη δύναμη, όπως φάνηκε αργότερα στους Βαλκανικούς πολέμους **1912-1913**. Με την ύπαρξη της Πολιτοφυλακής η παρουσία ξένων στρατευμάτων κατέστη περιττή και οι Μ. Δυνάμεις αποφάσισαν να εκκενώσουν την Κρήτη μέσα σε ένα χρόνο, με μόνη εγγύηση την ασφάλεια των μουσουλμάνων της νήσου. Η ίδρυσή της προβλεπόταν στη **συμφωνία** που έγινε στις **Μουρνιές Κυδωνίας** στις **2 Νοεμβρίου 1905**.

Ευχαριστήριο Ψήφισμα

Μετά την ίδρυση της Κρητικής Πολιτοφυλακής (1907) οι Μ. Δυνάμεις αποφάσισαν να εκκενώσουν την Κρήτη μέσα σε έναν χρόνο. Το Ευχαριστήριο Ψήφισμα της Κρητικής Βουλής (**21 Μαΐου 1908**) προς τις Μ. Δυνάμεις ήταν η **επίσημη πολιτική πράξη χειραφέτησης της Κρήτης** από την **προστασία των Μ. Δυνάμεων**. Το νησί έπρεπε πλέον να κινείται με τις δικές του δυνάμεις στη διαχείριση του Κρητικού Ζητήματος.

Χάτι Σερίφ

Το "Χάτι Σερίφ" ή αλλιώς "**Γκιούλ Χανέ**" ήταν ένα διάταγμα του Σουλτάνου με **συνταγματικές μεταρρυθμίσεις που παραχωρούσε ειδικά προνόμια στους μη μουσουλμάνους πολίτες** της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Εκδόθηκε το **1839**. Εντάσσεται στον όρο Τανζιμάτ με τον οποίο περιγράφεται μία μεγάλη περίοδος μεταρρυθμιστικών προσπαθειών στην Οθωμανική αυτοκρατορία.

Χάτι Χουμαγιούν

Το "Χάτι Χουμαγιούν" ήταν ένα φερμάνι του σουλτάνου που εκδόθηκε στις **6 Φεβρουαρίου του 1856**. Επικύρωνε τις παλαιότερες συνταγματικές μεταρρυθμίσεις του Γκιουλ Χανέ (1839). Εντάσσεται στον όρο **Τανζιμάτ** με τον οποίο περιγράφεται μία μεγάλη περίοδος μεταρρυθμιστικών προσπαθειών στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές για να εξασφαλίσουν την ισότητα ανάμεσα στις θρησκευτικές ομάδες της αυτοκρατορίας παραχωρούσαν **ειδικά προνόμια** και ενίσχυαν την **οικονομική, κοινωνική και πολιτική θέση των μη μουσουλμάνων κατοίκων** (χριστιανών, εβραίων).

Φροντιστήριο Τραπεζούντας

Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας ιδρύθηκε το **1682** από τον μεγάλο Τραπεζούντιο δάσκαλο του γένους **Σεβαστό Κυμινήτη**. Λειτουργήσε πάρα τις αντιξοότητες **μέχρι το 1922** και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπτυξη των Ελληνοποντίων και στην **ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης**.

Συνθήκη φιλίας μπόλσεβίκων – Κεμάλ

Το πολιτικό γεγονός που λειτούργησε ως ταφόπετρα του ποντιακού ζητήματος ήταν η **συνθήκη φιλίας και συνεργασίας** που υπογράφηκε τον **Μάρτιο του 1921** ανάμεσα στους **μπολσεβίκους** και τον **Κεμάλ**. Η συνθήκη αυτή έδωσε στον αδύναμο ως τότε Κεμάλ την **οικονομική, στρατιωτική και ηθική δυνατότητα** να συνεχίσει τις επιχειρήσεις του **κατά των Ποντίων** και, ακόμη, να εμφανιστεί στην **Συνδιάσκεψη του Λονδίνου** με **υπερβολικές απαιτήσεις** που λόγω της ιστορικής συγκυρίας δεν απορρίφθηκαν από τις Μεγάλες Δυνάμεις, παρά το γεγονός ότι ήταν σύμμαχοι με τους Έλληνες.

Απόβαση Κεμάλ στη Σαμψούντα

Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ οργάνωσε τη **δεύτερη φάση των διωγμών στον Πόντο**, όταν αποβιβάστηκε στη **Σαμψούντα** στις **19 Μαΐου 1919**. Δεν είναι τυχαίο ότι αυτό συνέβη λίγες μέρες μετά την κατάληψη της Σμύρνης από τον ελληνικό στρατό (15 Μαΐου 1919).